

На седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 13.10.2020. године измењен је правни став „Право на увећање плате запослених у посебним организационим јединицама Министарства унутрашњих послова надлежним за сузбијање организованог криминала и откривање ратног злочина“ (усвојен 21.05.2019. године), на начин што се у првој тачки мења одредница „која су остварила“ одредницом „коју би остварила“; у другој тачки мења се одредница „коју су остваривали“ одредницом „коју би остваривали“, тако да гласи:

**ПРАВО НА УВЕЋАЊЕ ПЛАТЕ ЗАПОСЛЕНИХ У ПОСЕБНИМ
ОРГАНИЗАЦИОНИМ ЈЕДИНИЦАМА МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ
ПОСЛОВА НАДЛЕЖНИМ ЗА СУЗБИЈАЊЕ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА
И ОТКРИВАЊЕ РАТНОГ ЗЛОЧИНА**

1. Лица, запослени који су пре ступања на рад у Службу за борбу против организованог криминала и Службу за откривање ратних злочина били радно ангажовани у МУП-у имају право на двоструки износ плате, коју би остварила на пословима и задацима у том министарству уз ограничење из одредбе члана 18. став 1. Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела.

2. Запослени који пре ступања на рад у Службу за борбу против организованог криминала и Службу за откривање ратних злочина нису били радно ангажовани у оквиру МУП-а већ су били радно ангажовани у другим државним органима, имају право на увећање плате до двоструког износа плате коју би остваривали на пословима и задацима на којима су радили пре ангажовања у наведене службе у МУП-у уз ограничење из члана 18. став 1. Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела и

3. Лица, запослени који први пут заснивају радни однос у Служби за борбу против организованог криминала и Службу за откривање ратних злочина која нису била радно ангажована нигде, већ им је ово прво запослење, имају право на двоструки износ плате при чему би суд требало да има у виду плату упоредног радника који ради на истим пословима и задацима на којима ради и то лице, те би запослени имао право на двоструки износ плате у односу на плату упоредног радника на претходном радном месту, уз ограничење из члана 18. став 1. Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела.

Образложење

Први основни суд у Београду, у парници тужиље АА, против туженог Републике Србије, Министарство унутрашњих послова у смислу члана 180. ЗПП, покренуо је поступак за решавање спорног правног питања, у предмету 11 ПП 1282/17. Разлог за покретање поступка Први основни суд наводи у чињеници да пред тим судом тече више парница са истим чињеничним и правним основом, да су донете различите одлуке од стране првостепеног и другостепеног суда и да постоји потреба за уједначавањем судске праксе и заузимањем правног става о спорном правном питању.

Захтев је заснован на чињеницама да је тужила поднела том суду тужбу 29.03.2017. године против тужене Републике Србије, МУП ради исплате, у којој је навела да је правноснажном пресудом тог истог суда П1 2637/15 од 21.06.2016. године усвојен захтев тужиле за накнаду материјалне штете због мање исплаћених нето плата за период од 01.09.2012. до 31.08.2015. године, да се та пресуда заснива на идентичном правном основу као и ова тужба. Даље је у захтеву наведено да је тужила дана 31.01.2011. године засновала радни однос у МУП-у Дирекција полиције Управе криминалистичке полиције и решењем од 24.11.2011. године распоређена на радно место под називом послови ... у Одељењу за ... у јединици за ..., Служба за борбу против организованог криминала и утврђено јој је звање ... инспектора. Решењем од 03.02.2011. године, тужилци је утврђен коефицијент за обрачун плате од 32,12 а није јој уручено решење о висини плате којом се утврђује номинални износ месечне плате. Решењем од 01.06.2012. године тужила је распоређена на радно место под називом ..., јединица за ... Управа криминалистичке полиције у свом звању, а након полагања стручног испита решењем од 27.05.2013. утврђен јој је коефицијент за обрачун плате од 2,576. Решењем од 20.12.2013. године тужила је трајно премештена на радно место послови ... у јединици за ... Управа криминалистичке полиције и премештајем је стекла звање ... инспектора те јој је утврђен коефицијент од 2,626. Тужена тужилци у овом периоду није вршила исплату плате према члану 2. Уредбе о платама лица која врше функцију и обављају послове у посебним организационим јединицама државних органа надлежних за сузбијање организованог криминала. Навела је да је стекла право на плату из члана 2. став 2. ове Уредбе односно на двоструко увећање у периоду после 31.07.2005. године.

Тужена је оспорила тужбени захтев наводећи да је у смислу члана 146. Закона о полицији предвиђено да полицијски службеници и други запослени у МУП-у имају право на плату која се састоји од основице коју утврђује Влада и основног и додатног коефицијента у односу на звање, радно место, послове на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем посебне услове рада, опасност, одговорност и сложеност послова као и да висину коефицијента утврђује Министар актом о платама запослених у МУП-у који доноси уз сагласност Владе на основу Правилника о платама запослених у МУП-у. Тужилци је обрачуната и исплаћивана плата у складу са прописима у висини одређеној коефицијентом при чему се имала у виду чињеница и сложеност послова у Служби за борбу против организованог криминала, те је коефицијент плате запослених у овим службама увећан у односу на друге полицијске службенике па не може захтевати двоструки износ плате коју остварује у Управи криминалистичке полиције Служби за борбу против организованог криминала. Непосредна примена ових одредаба подразумевала би кумулативно испуњење следећих услова: 1) да је тужилац пре распоређивања у Службу за борбу против организованог криминала претходно био у радном односу у МУП-у, 2) двоструки износ плате које је тужилац остварио на пословима са којих је ступио у рад у организационе јединице из члана 1. Уредбе, 3) плату која не може бити већа од двоструког износа плате коју би остварила лица запослена на одговарајућим пословима и задацима у Тужилаштву за организовани криминал, Вишем суду у Београду, Апелационом суду у Београду, Министарству надлежном за унутрашње послове и Окружном затвору у Београду. По наводима тужене непосредна примена Уредбе уз испуњење свих услова довела би до ситуације да запослени у овој служби у МУП-у имају неједнаке плате и да запослени који је распоређен на радно место на коме се захтева виши степен одговорности и сложености остварује зараду у мањем износу од запосленог на радном месту које не захтева такве

услове рада. По налажењу тужене, тужила нема право на увећање плате до двоструког износа плате, јер претходно није имала радно место у МУП-у.

Спорно правно питање које поставља првостепени суд гласи:

Да ли запослени који пре ступања на рад у Службу за борбу против организованог криминала и у Службу за откривање ратних злочина нису били радно ангажовани у оквиру МУП имају право на двоструки износ плате сходно Закону о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала („Сл. гласник РС“, бр.42/2002...32/2013) и Закону о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције („Сл. гласник РС“, бр.94/2016, 87/2018), као и Уредби о платама лица која обављају послове у посебним организационим јединицама државних органа, надлежним за сузбијање организованог криминала („Сл. гласник РС“, бр.14/2003...114/2014), и Уредби о платама лица која врше функцију и обављају послове у Тужилаштву за ратне злочине и посебним организационим јединицама државних органа у поступку за ратне злочине („Сл. гласник РС“, бр.97/2003, 67/2005).

Првостепени суд је дао и сопствено тумачење које гласи:

Иако је одредбом члана 2. наведене Уредбе прописано да се плата запослених обрачунава и исплаћује у двоструком износу плате коју су остварили на пословима са којих су ступили на рад у Службу за борбу против организованог криминала и у Службу за откривање ратних злочина, мишљење је суда да би и запослени који пре распоређивања у горе наведеним службама нису били радно ангажовани у оквиру МУП-а имали право на двоструки износ плате, а да би суд требало да има у виду плату упоредног радника који ради на истим пословима на којима ради тужилац изван горе наведених служби, те би тужилац имао право на двоструки износ плате у односу на плату упоредног радника јер би се плата упоредног радника могла уподобити примањима запосленог на претходном радном месту пре распоређивања у службу.

Првостепени суд је донео и решење о застоју поступку у смислу члана 180. ЗПП и списе доставио Врховном касационом суду ради доношења одлуке о захтеву за решавање спорног правног питања.

Апелациони суд у Београду се о овом спорном правном питању изјашњавао тако што је на седници Грађанског одељења за радне спорове, која је одржана 21.09.2017. године, једногласно усвојио став који гласи:

Лица из става 2. Уредбе о платама лица која обављају послове у посебним организационим јединицама државних органа надлежним за сузбијање организованог криминала, која су овлашћена службена лица, имају право на исплату разлике у плати, ако је двострука плата коју су остваривали у време пре ступања на рад у наведене организационе јединице, већа од плате коју су остварили у посебним организационим јединицама државних органа надлежним за сузбијање организованог криминала и то само лица која су ступила на рад у организационе јединице из радног односа, било да су посао обављали у Министарству унутрашњих послова било ван Министарства унутрашњих послова, уз ограничење о висини плате из одредбе члана 18. став 1. Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела.

Грађанско одељење за радне спорове Апелационог суда у Београду, на седници која је одржана 30. јануара 2019. године једногласно је усвојило преформулисани став од 21.09.2017. године, који гласи:

Лица из члана 2. Уредбе о платама која обављају послове у посебним организационим јединицама државних органа, надлежним за сузбијање организованог криминала која су овлашћена службена лица, имају право на исплату разлике у плати, ако је двострука плата коју су остваривали у време пре ступања на рад у наведене организационе јединице већа од плате коју су остварили у посебним организационим јединицама државних органа надлежним за сузбијање организованог криминала и то само лица која су ступила на рад у организационе јединице из радног односа у Министарству унутрашњих послова уз ограничење о висини плате из одредбе члана 18. став 1. Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела.

Апелациони суд је усвојио и објавио сентенцу из одлуке истог суда Гж1 3844/17 од 26.01.2018. године, а која гласи:

Када запослени пре ступања на рад у Организациону јединицу Министарства унутрашњих послова надлежног за сузбијање организованог криминала није био радно ангажован у другој организационој јединици истог Министарства, он не остварује право на исплату увећане плате, јер се то право везује за већ остварену плату коју је запослено службено лице имало пре ангажовања у служби, без обзира на врсту, тежину и сложеност послова које је обављао а не за рад на истоврсним пословима у другим организационим јединицама Министарства унутрашњих послова.

Изјашњавајући се о спорном правном питању Грађанско одељење Врховног касационог суда на седници одржаној дана 17.05.2019. године није прихватило изложени правни став Грађанског одељења за радне спорове Апелационог суда у Београду већ је донело одлуку да се покрене поступак за решавање спорног правног питања и заузме правни став о спорном правном питању, а у смислу одредаба чл. 180. до 185. ЗПП.

Ради решења спорног правног питања релевантна је одредба члана 18. Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала („Сл. гласник РС“, бр.42/2002...32/2013) према којој лица која обављају послове и задатке у државним органима, Посебним организационим јединицама из овог закона, имају право на плату која не може бити већа од двоструког износа плате коју би остварила лица запослена на одговарајућим пословима и задацима у Тужилаштву за организовани криминал, Вишем суду у Београду, Апелационом суду у Београду, Министарству надлежном за унутрашње послове и Окружном затвору у Београду и да плате лица из става 1. овог члана уређује Влада. Одредбом члана 11. Закона о организацији надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције („Сл. гласник РС“, бр.94/16, 87/2018), прописано је да лица која обављају послове и задатке у државним органима из члана 4. овог закона (лица запослена у Тужилаштву за организовани криминал, Министарству унутрашњих послова, Организациона јединица надлежна за сузбијање организованог криминала, Посебном одељењу Вишег суда у Београду за организовани криминал, Посебном одељењу Апелационог суда у Београду за организовани криминал и Посебној

притворској јединици Окружног затвора у Београду) имају право на плату која не може бити већа од двоструког износа плате коју би остварила лица запослена на одговарајућим пословима и задацима у Тужилаштву за организовани криминал, Вишем суду у Београду, Апелационом суду у Београду, Министарству надлежном за унутрашње послове и Окружном затвору у Београду. Ставом другим овог члана прописано је да увећање плата лица запослених у Тужилаштву за организовани криминал, Посебном одељењу Вишег суда у Београду за организовани криминал, Посебном одељењу Апелационог суда у Београду за организовани криминал и Посебној притворској јединици Окружног затвора у Београду уређује Влада на предлог министра надлежног за послове правосуђа.

На основу овлашћења из ових одредаба Влада Републике Србије је Уредбом о платама лица која врше функцију и обављају послове у Тужилаштву за ратне злочине и посебним организационим јединицама државних органа у поступку за ратне злочине („Сл. гласник РС“, бр.97/2003, 67/2005) и Уредбом о платама лица која обављају послове у посебним организационим јединицама државних органа надлежних за сузбијање организованог криминала („Сл. гласник РС“, бр.14/2003...114/2014), уредила плате лица која обављају послове и задатке у одељењима за сузбијање организованог криминала и ратних злочина у Министарству унутрашњих послова, Већу за ратне злочине, Посебном одељењу Окружног суда у Београду, Посебном одељењу Апелационог суда у Београду и Посебној притворској јединици Окружног затвора у Београду, којом је у члану 2. одредила да се плата лица која раде у наведеним организационим јединицама државних органа обрачунава и исплаћује у двоструком износу плате коју су остваривали на пословима са којих су ступили на рад у организационе јединице из члана 1. Уредбе.

Полазећи од цитираних одредаба закона и уредби и постављеног спорног правног питања може се говорити о три категорије запослених:

1. Запослени који су пре ступања на рад у Службу за борбу против организованог криминала и Службу за откривање ратних злочина били радно ангажовани у другим организационим јединицама МУП-а,

2. Запослени који су пре ступања на рад у Службу за борбу против организованог криминала и Службу за откривање ратних злочина били радно ангажовани у другим државним органима и

3. Запослени који пре ступања на рад у Службу за борбу против организованог криминала и Службу за откривање ратних злочина нису нигде били радно ангажовани односно да је прво запослење, запослење у наведеним службама.

На основу изложеног може се закључити следеће:

1. На лица, запослене, који су пре ступања на рад у Службу за борбу против организованог криминала и Службу за откривање ратних злочина били радно ангажовани у МУП-у има се применити одредба члана 18. став 1. Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела, што значи, да ова лица имају право на двоструки износ плате, коју би остварила на пословима и задацима у том министарству уз ограничење из одредбе члана 18. став 1. Закона о организацији и

надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела;

2. Запослени који пре ступања на рад у Службу за борбу против организованог криминала и Службу за откривање ратних злочина нису били радно ангажовани у оквиру МУП-а већ су били радно ангажовани у другим државним органима, имају право на увећање плате до двоструког износа плате коју би остваривали на пословима и задацима на којима су радили пре ангажовања у наведене службе у МУП-у уз ограничење из члана 18. став 1. Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела и

3. Лица, запослени који први пут заснивају радни однос у Служби за борбу против организованог криминала и Службу за откривање ратних злочина која нису била радно ангажована нигде, већ им је ово прво запослење, имају право на двоструки износ плате при чему би суд требало да има у виду плату упоредног радника који ради на истим пословима и задацима на којима ради и то лице, те би запослени имао право на двоструки износ плате у односу на плату упоредног радника на претходном радном месту, уз ограничење из члана 18. став 1. Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела.

Одредбом члана 60. став 4. Устава Републике Србије прописано је да свако има право на правичну накнаду за рад и да се нико тог права не може одрећи. Под правичном накнадом за рад подразумева се једнака зарада за исти рад или рад исте вредности који запослени остварује код послодавца. Под радом једнаке вредности подразумева се рад за који се захтева исти степен стручне спреме односно образовања, знања и способности у коме је остварен једнак радни допринос уз једнаку одговорност (члан 104. ст. 2. и 3. Закона о раду).

Уколико би се другачије посматрало ово спорно правно питање лица која су први пут засновала радни однос у наведеним службама била би дискриминисана у односу на друга лица која су била запослена у МУП-у односно другим државним органима, јер не би могли да остваре право на увећање плате у складу са цитираним одредбама закона и уредби.

То су разлози који су определили Грађанско одељење Врховног касационог суда да заузме правни став о спорном правном питању.

После усвајања правног става, према тексту усвојеном 21.05.2019. године, као спорно се поставило питање да ли запослени у посебним организационим јединицама МУП-а надлежним за сузбијање организованог криминала и откривање ратног злочина имају право на двоструки износ плате у смислу члана 18. став 1. закона, са свим увећањима плате коју би остварили на ранијим радним местима.

Полазећи од језичког тумачења одредбе члана 18. став 1. Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала („Сл. гласник РС“, бр.42/2002...32/2013), произлази да свако увећање основне месечне плате на ранијем радном месту последично доводи до увећања двоструког износа његове основне плате у овим организационим јединицама.

Правни став који је усвојен 21.05.2019. године ослањао се на члан 2. Уредбе о платама лица која обављају послове у посебним организационим јединицама државних органа надлежних за сузбијање организованог криминала („Сл. гласник РС“, бр.14/2003...114/2014), која није усклађена са одредбом члана 18. став 1. Закона. Због чињенице да Уредба није пратила Закон, иако је донета у спровођењу Закона, Грађанско одељење Врховног касационог суда се определило за решење из Закона, због чега је и дошло до усвајања измене овог правног става у тачкама 1. и 2.